

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. II. 20.509/2007/6. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Jutasi és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Borbíró István ügyvéd Budapest, Alkotmány utca 31. IV. emelet 17. szám) által képviselt felperes neve (...) felperesnek - a Dr. Kozma Károly ügyvéd (Nyíregyháza, Luther utca 5. szám) által képviselt alperes neve ... alperes ellen használati díj és egyéb iránt indított perében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 23.P.21.311/2003/70. számú ítélete ellen az alperes által 72. sorszám alatt előterjesztett és 74. sorszám alatt indokolt fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja és a felperes keresetét elutasítja, a felperes által megtérítendő kereseti illeték összegét 170 900 (Egyszázhetven-ezer-kilencszáz) forintra felemeli.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt a felperesnek 400 000 (Négyszázezer) forint, az általános forgalmi adót is magában foglaló fellebbezési eljárási költséget, kötelezi a felperest, hogy térítsen meg az államnak külön felhívásra 24 690 (Huszonnégyezer-hatszázkilencven) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s :

A Legfelsőbb Bíróság a 2002. október 2-án kihirdetett Pfv.I/A.21.157/2001/7. számú részítéletében a pertárgy értékénél fogva a Kazincbarcikai Városi Bíróság előtt indult és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság előtt jogerősen befejezett ügyben a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság részítéletét - érdemét tekintve - helybenhagyta. Megállapította, hogy a felperest megillető vadászati jog haszonbérbe adására az alperessel 1997. március 28-án megkötött szerződés nem jött létre, mivel azt a felperes részéről képviseleti joggal nem

rendelkező személy írta alá. Megjegyezte a részítleletben, hogy a nem létező szerződéshez kapcsolódó kölcsönös igények elszámolása tárgyában az eljárás az elsőfokú bíróság előtt folytatódik.

A felperes eredeti keresetében jogcím nélküli használat címén 400 Ft/hektár alapul vételével összesen 6 461 333 forint használati díj megfizetésére kérte kötelezni az alperest, majd az alperes által a per során kifizetett használati díj összegére tekintettel 250 Ft/ha számolva a különbözet címén már csak a 2003. január 1-től a birtok visszavételi jegyzőkönyvben megjelölt 2003. július 4-i időpontig terjedő időre kérte marasztalni az alperest 1 615 333 forint használati díjban és járulékaiban.

Az alperes ellenkérelmében a felperes igényét 150 Ft/ha egységnyi díj alapul vételével ismerte el. Viszontkeresetet terjesztett elő azonban a felperessel szemben 24 490 000 forint megfizetése iránt, hivatkozva arra, hogy a felek közt elszámolásnak a Ptk. jogcím nélküli birtoklásra, illetve jogalap nélküli gazdagodásra vonatkozó szabályai szerint van helye. Erre tekintettel szükséges, illetve hasznos költségként a vadművelés, szálastakarmány, szemes és lédús takarmány biztosítása, hivatásos vadászok munkabére és annak járulékai, vadkár kifizetések, illetve jelzőtáblák kihelyezésének, továbbá nagy vadetető és magaslesek létesítésével a használat tartama alatt felmerült költségeit kívánta érvényesíteni. Kérte továbbá a felperest a ténylegesen kifizetett és a 150 Ft/ha mértékkel számolt használati díj különbözetének megfelelően további 1 393 225 forintnak a visszafizetésére is.

A felperes ellenkérelme a viszontkereset elutasítására irányult, hivatkozva arra, hogy az alperes ténylegesen gyakorolta a vadászati jogot, amely a vadászterületről elválaszthatatlan. Az általa megjelölt költségek a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (Vtv.) rendelkezései alapján a vadászati jog gyakorlásához kapcsolódtak. Abban az esetben, ha az alperes e költségeket felszámítja, el kell számolnia a vadászati jog gyakorlása során befolyt bevétel költségekkel csökkentett összegével, azaz a haszonnal is. Adott esetben azonban nem az eredeti állapot helyreállításáról van szó, csupán az ellenérték nélkül maradt szolgáltatásokat kell a felek között elszámolni. A vadászati létesítményeket az alperes a felperes hozzájárulása nélkül emelte, emellett azok elszállíthatóak, így az építési költségekre sem tarthat igényt. Arra az esetre, ha a bíróság helyt adna a viszontkeresetnek, kérte a költségekbe beszámítani az alperesnél képződött hasznot.

A viszontkeresetben megjelölt összeg nagyságrendjére tekintettel áttétel folytán az eljárást a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság folytatta le első fokon, és a tanúk meghallgatása, valamint igazságügyi mezőgazdasági szakértő szakvéleményének beszerzését követően meghozott ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 411 578 forintot és annak késedelmi kamatát, valamint 1 440 000 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, az alperes viszontkeresetét pedig teljes egészében elutasította. Rendelkezett a felperes által megtérítendő kereseti illeték összegéről is.

Az ítélet indokolásában megállapította, hogy a Legfelsőbb Bíróság jogerős részítése következtében, miután a felek között szerződés ugyan nem jött létre, de az alperes a vadászati jogot 1997-től 2003. júniusáig gyakorolta, a következetes bírói gyakorlatra tekintettel a felek között a jogalap nélküli gazdagodás, illetve a jogcím nélküli birtoklás szabályai szerint kell a kölcsönös igényeket elszámolni.

E körben az alperes viszontkeresetét alaptalannak találta. Megállapította, hogy az alperes a vadászat jogát a szerződés aláírásától 2003. június 4-ig gyakorolta, és ez alatt az idő alatt birtokában volt a területnek. A Vtv. rendelkezéseire figyelemmel feladata volt az éves vadgazdálkodási terv szerinti gazdálkodás, a hivatásos vadász alkalmazása, a vadkár megelőzése, illetőleg megtérítése, a vadvédelmi hozzájárulás megfizetése, az állatok élelmezése és itatása. Ezek pedig a vadászati jog gyakorlásával szükségszerűen felmerülő olyan kiadások, amelyekkel szemben az alperest megillette az általa kilőtt vadállomány értéke. Tekintettel arra, hogy a becsatolt vadgazdálkodási jelentések szerint az alperes a ráfordításokat meghaladóan lényegesen nagyobb előnyhöz jutott, ezért az oldalán jogalap nélküli gazdagodás nem mutatkozik. Az alperes a vadgazdálkodási jelentések alapján a felperes által kimunkált haszon összegét ugyanis a perben nem vitatta, ehhez képest pedig egyoldalú (csak költség oldali) elszámolási igényt a perben nem érvényesíthetett, különös tekintettel arra, hogy a felperes az előny megtérítésére vonatkozóan keresetet nem terjesztett elő.

A felperes használati díj követelését az elsőfokú bíróság részben találta alaposnak és a felek által megkötött ám létre nem jöttek tekintendő szerződésben meghatározott 200 Ft/ha egységgel számolva adott helyt a keresetnek. Miután az alperes nem bizonyította, hogy a birtokba adási jegyzőkönyvben megjelölt 2003. június 4-i időpontnál korábban adta volna a területet a felperesnek birtokba, ezért a használati díjat e 155 napra az előbbiek szerinti egységgel számolva 411 525 Ft-ban határozta meg.

Az alperes viszontkeresetében a vadászati létesítmények ellenértékének megfizetése címén előterjesztett igényt azért nem találta alaposnak, mert e létesítmények a perben beszerzett szakértői vélemény szerint állagsérelem nélkül szétbonthatóak, illetőleg egy részük állagromlás következtében értéket már nem is képvisel.

Az elsőfokú ítélet ellen kizárólag az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára való utasítását kérte, másodlagos fellebbezési kérelme pedig az elsőfokú ítélet megváltoztatására és a viszontkeresetnek helyt adásra, valamint perköltség megállapítására irányult.

Az alperes az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást nagyjából helyesnek találta, azonban kifogásolta, hogy az néhány vonatkozásban iratellenes megállapításokat tartalmaz, emellett az elsőfokú bíróság jogi következtetéseit tévesnek minősítette, és sérelmezte, hogy az ítélet indokolása hiányos.

Utalt arra, hogy a Ptk. szabályai szerint a jogcím nélküli birtokos jó, vagy rosszhiszeműségétől függően alternatíván alkalmazandóak a jogcím nélküli birtoklás,

illetőleg a jogalap nélküli gazdagodás szabályai. Miután az alperes jóhiszeműen birtokolt, viszontkeresetét a Ptk. 193-194. §-aira alapította. Az elsőfokú bíróság azonban az elszámolási igényével nem foglalkozott, csupán a jogalap nélküli gazdagodás feltételeit vizsgálta. A jogcím nélküli jóhiszemű birtokos ugyanakkor a hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján igényt tarthat a szükséges költségei megtérítését túl a hasznokkal nem fedezett hasznos költségeinek megtérítésére is. Az elsőfokú bíróság tévesen következtetett arra, hogy az alperes bevétele azonos lenne a kilőtt vadállomány értékével. A Vtv. végrehajtására kiadott 30/1997. (IV. 30.) FM rendelet (Vhr.) rendelkezései ugyanis eszmei értékeket tartalmazznak, azok tehát nem azonosak a bevétel tényleges értékével. A vadászati jog gyakorlásának ellenértékét pedig az alperes a használati díjjal megfizette. Mint jóhiszemű jogcím nélküli birtokos azonban az elválasztással tulajdonjogot szerzett az elejtett vadakon, azok értékét tehát nem lehet szembeállítani a költségekkel. Az elsőfokú bíróság egyébként sem indokolta meg megfelelően, hogy mire alapította a „lényegesen nagyobb előny” megállapítását.

Iratellenesnek tartotta az alperes az elsőfokú bíróság ítéletének azon megállapítását, hogy a per során nem kifogásolta a felperes beszámítási kifogásában kimunkált összeget. Miután ugyanis a beszámítási követelés jogalapját vitatta, ebből okszerűen következtethető, hogy a követelés összegével sem értett egyet.

A használati díjra vonatkozó ítéleti rendelkezést azért nem tartotta helytállónak, mert a vadászati jogot csak 2003. január végéig gyakorolta, 2003. február 2-án ugyanis kézhez vette a közigazgatási hatóságnak a vadászatra jogosultak jegyzékéből törülő határozatát és ezt követően a vadászatot a területen beszüntette. Az ezt meghaladó időre tehát a használati díj követelés alaptalan. Utalt arra is, hogy a felperes 2003. február 23-tól kezdődően a vadászati jogot másik vadásztársaságnak adta haszonbérbe, feltehető tehát, hogy az ezt követő időre az elsőfokú ítéleti rendelkezésre figyelemmel kétszeresen jutna hozzá a díjhoz. Tévesnek és megalapozatlannak tartotta az elsőfokú bíróság vadász létesítmények létesítési költségeinek megtérítésével kapcsolatos álláspontját.

A szakértő véleménye ugyanis aggályos, megállapításai pedig nem lehetnek teljes körűek, minthogy csupán néhány létesítményt tekintett meg. A szakvélemény szerint a magaslesek nehezen megközelíthető helyen épültek, így a bontás és szállítás költsége felemésztené a bontott anyag értékéből befolyó összeget. A megépítésük óta eltelt 10 évből az utolsó 4 év alatt az alperesnek egyébként sem volt ráhatása a létesítmények javítási, illetve karbantartási munkálatainak elvégzésére, emiatt az értékcsökkenés rá át nem hárítható. A létesítésre a haszonbérleti szerződést aláíró **G. J.** engedélyeivel került sor, és azokat a földtulajdonosok közül senki sem kifogásolta. A haszonbérleti szerződés 10 évre szólt, az alperes tehát alappal számíthatott arra, hogy a befektetett költségei és munkája hosszabb távon meg fog térülni, különös tekintettel arra, hogy a határozott idő lejártát követően előhaszonbérleti jog illette volna meg. Mindez a felperes akarathibájából hiúsult meg, ugyanakkor a meg nem térült befektetésnek mindenképpen jelentkeznie kell a felperes által 2003. februárjában más vadásztársasággal megkötött szerződésben meghatározott haszonbérleti díj összegében. Külön támadta az alperes az elsőfokú ítéletben a pernyertesség, illetve pervesztesség arányának megállapítását, álláspontja szerint az általa

a per során önként megfizetett lejárt használati díj tekintetében a felperest nem lehetett volna pernyertesnek tekinteni.

A felperes ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Hivatkozott arra, hogy a Vtv. rendelkezéseire figyelemmel a vadászati jog számos, egymástól el nem választható jogosultságot, illetve kötelezettséget foglal magában. Az alperes által befektetett költségek felszámítása esetén az alperes 6 éven át ellenérték nélkül élvezhette volna a vadászat előnyeit, ami nyilvánvalóan jogalap nélküli gazdagodásához vezetne. A Ptk. 195. §-a alapján a visszakövetelés iránt megindított pert követően a jóhiszemű birtokos is köteles a meglévő hasznokat kiadni, illetve az elfogyasztott, vagy beszedni elmulasztott hasznok értékét megtéríteni. A felperes pedig a szerződés megkötését követően rövid időn belül megindította a jelen pert. Az álláspontja változatlanul az volt, hogy az alperes részben az engedélyek hiánya, részben pedig a szakértői véleményben megállapítottakra figyelemmel az általa emelt vadászati létesítmények létesítési költségeinek megtérítésére sem tarthat igényt.

Az ítélet tábla a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel fellebbezés hiányában nem érintette a felperes keresetét részben elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést, az alperes fellebbezését pedig kisebb részben, a következők szerint találta alaposnak:

Az elsőfokú bíróság az ügy érdemi elbírálásához szükséges körben a tényállást feltárta, az általa levont következtetéseket azonban az ítélet tábla nem mindenben osztja.

A Ptk. 94. és 98. §-ának rendelkezéseiből következően a birtoklás, mint a tulajdonjog egyik részjogosítványa minden esetben csak dolog feletti tényleges, vagy jogcímen alapuló uralmat jelent. A Ptk. 94. §-ának (1) és (2) bekezdéséből következően azonban a tulajdonjog és ezen belül a birtoklás szabályai nem alkalmazhatóak a vagyoni értékű jogokra.

A Vtv. 2. §-ának rendelkezései határozzák meg azokat a jogokat és kötelezettségeket, amelyeket a vadászati jog felölel, a 3. § (1) bekezdése értelmében pedig a vadászati jog mint vagyoni értékű jog a föld tulajdonjog elválaszthatatlan részeként a vadászterületnek minősülő terület tulajdonosát illeti meg, amely a 10. - 14. §-okban szabályozottak szerint haszonbérbe adás útján is hasznosítható. Kétségtelen, hogy a vadászati jog gyakorlása feltételezi a vadászterület célhoz kötött használatát is, ez azonban tartalmában nem azonos a birtoklás jogával, az lényegében mellékszolgáltatása a vadászati jog haszonbérbe adására kötött szerződésnek. Minthogy az előbbiekből következően a vadászati jogra a birtoklás szabályai nem vonatkoznak, és az annak gyakorlásával szükségszerűen együtt járó ingatlanhasználat sem tekinthető birtoklásnak, a vadászati jog szerződés hiányában történő gyakorlásával felmerült szükséges és hasznos kiadások csak a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint számolhatók el.

A Ptk. 361. §-ának (1) bekezdése alapján megtérítésnek csak a más rovására történt gazdagodás esetén van helye. A Vtv. már hivatkozott rendelkezéseiből következően a vadászati jog haszonbérbe adás útján történő hasznosítása esetén a földtulajdonos, illetve

a földtulajdonosok közösségének haszna a haszonbérleti díjjal egyenlő. Ez magában foglalja a vadászati terület célhoz kötött használatát is, azért tehát külön használati díj felszámítására nincs lehetőség.

A felperes a perbeli időszakot követően is haszonbérbe adás útján hasznosította a vadászati jogot, így nem merült fel arra adat, hogy bármikor is saját maga kívánta volna a jogot gyakorolni. Ennek hiányában gazdagodás címén csak a haszonbérleti díjnak megfelelő mértékű megtérítésre tarthat igényt a vadászati jogot jogcím nélkül gyakorló alperestől. A használati díj hasznát is magában foglaló mértéke pedig - amint arra az elsőfokú bíróság ítéletében helyesen rámutatott - megalapozottan vezethető le a felek közt megkötött szerződésből, minthogy - noha maga a szerződés nem jött létre - az abban meghatározott díj mértéke alappal feltételezhetően helytállóan tükrözte az adott piaci viszonyokat.

A felperest a Ptk. 361. §-ának (1) bekezdése szerint megillető vagyoni előny mértékét tehát 200 Ft/ha haszonbérleti díj alapul vételével kell meghatározni.

A birtoklásra vonatkozó szabályok alkalmazhatóságának hiányában az ítélet tábla nem tulajdonított jelentőséget a vadászterület „visszaadásáról” 2003. június 4-én készült jegyzőkönyvnek. A felperes a perben azt nem bizonyította, hogy az alperes a vadászatra jogosultak nyilvántartásából való törlését követően is gyakorolta volna a vadászati jogot, ezért az alperes által a per során már kifizetett használati díjon felül csak 2003. január hónapra, illetőleg február hónap 3 napjára köteles - az elsőfokú bíróság ítéletében alkalmazott módszerrel - összesen 87 626 Ft gazdagodásnak megfelelő használati díj megfizetésére.

Az ítélet tábla a viszontkeresetet ezt meghaladó részében az elsőfokú ítéletben meghatározottaktól eltérő indokok alapján, de ugyancsak alaptalannak találta.

A Ptk. 128. §-ának (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a vadak az állam tulajdonában vannak, azok csak elejtéssel, elfogással, illetve elhullással kerülnek a vadászatra jogosult tulajdonába. A Vtv. már hivatkozott 2. §-ának rendelkezésére figyelemmel a vadászati jog gyakorlásával együtt járó köteleességek és jogok, illetve ehhez kapcsolódóan a ráfordítások és a hasznok a vadászati jog gyakorlóját a vad tulajdonosával, tehát a Magyar Állammal szembeni fennálló jogviszony kapcsán terhelik, illetve illetik meg. A vad tehát elejtését követően sem tekinthető a Ptk. dologi jogi szabályai szerinti „gyümölcsnek”, következésképpen a felperes és az alperes közti elszámolás során a vadászati jog gyakorlásával kapcsolatos kiadások és bevételek nem vehetőek számba, még abban az esetben sem, ha szerződés hiányában az alperes a vadászati jognak jogcím nélküli gyakorlója volt. A felek közti jogviszony ekként tehát a már korábban is kifejtettekből következően kizárólag a jogcím nélkül gyakorolt jog megfelelő ellenértékének elszámolása mentén rendezhető, a megfelelő ellenérték pedig - amint azt az ítélet tábla már korábban kifejtette - csak a jogalap nélküli gazdagodásnak megfelelő hasznát is magába foglaló haszonbérlet díjában fejezhető ki.

Ugyancsak a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint lehet elszámolni az alperes által létesített és a felperes gazdagodását eredményező vadászati létesítmények értékét is. Az

elsőfokú eljárásban meghallgatott **K. I., I. I.** és **N. L.** tanúvallomásából megállapíthatóan az alperes hat, vagy hét masszívan megépített, nem hordozható és ezért nem szállítható magaslest, valamint egy nagy vadetetőt létesített a felperes vadászterületén. A többi magasles hordozható, elszállítható, vagy értéket nem képvisel. A felperest megillető vadászati jogot 2003. februárjától haszonbérli új vadásztársaság elnökének, **L. A.** az elsőfokú eljárásban tett tanúvallomása szerint az új jogosult és az alperes között - minden valószínűség szerint a Vtv. 16. §-ának (3) bekezdésében foglalt lehetőséggel élve - tárgyalások folytak az alperes által létesített vadgazdálkodási, illetve vadászati létesítmények értékének az új jogosult általi megtérítése kérdésében. Valamennyi létesítményt figyelembe véve az alperes igénye 400 000 - 500 000 Ft volt, amelyet az új haszonbérli társaság elnöke a közgyűlés elé terjesztett döntéshozatal céljából. Egyezsége csupán azért nem került sor, mert időközben az alperes tagjai néhány magaslest a területről elszállítottak. Mindebből okszerűen arra lehet következtetni, hogy a felperes a területen hagyott, stabilan megépített, állagromlás nélkül el nem szállítható vadászati létesítmények értékével mindenképpen gazdagodott. Azt azonban, hogy ezek száma a 2003. február 3-i időpontnak megfelelő állapot szerint ténylegesen mennyi volt, a perben az alperes bizonyítani nem tudta. Az ítéletábra erre tekintettel mérlegelés alapján azt állapította meg, hogy a felperes oldalán jelentkező gazdagodás mértéke a perben beszerezett szakvéleményt is figyelembe véve mindenképpen eléri a felperesnek a már kifejtettek szerint járó használati díj mértékét, a két követelés egymásba számítása eredményeként tehát a feleknek az egymással szemben fennálló követelése megszűntek.

A fenti indokokra tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította. A felek pernyertességének, illetőleg pervesztességeinek aránya az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása folytán megváltozott, ezért az ítéletábra a felperes által megtérítendő kereseti illeték összegét a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a rendelkező rész szerint felemelte.

Az alperes a fellebbezési eljárásban az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása ellenére is nagyjából pervesztés lett, ezért az ítéletábra a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes javára a Pp. 75. §-ának (1) és (2) bekezdése, valamint a 32/2003. (VIII. 23.) IM rendelet szerint számított költségei arányos részének megfizetésére. A felperes a már hivatkozott IM rendelet alapján köteles az alperes személyes illetékmentessége folytán állam által előlegezett fellebbezési illeték pervesztességével arányos részének megtérítésére.

D e b r e c e n, 2007. november 30. napján

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Süliné dr. Tózsér Erzsébet sk. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán sk. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -

